

מהלכי הסיפוח של הממשלה – עדכון מיוחד

צוות מעקב התנחלויות, יוני 2024

ביום ראשון 9.6.24 התקיים במאחז "חוות שחרית" שמדרום לקלקיליה כנס פנימי של מפלגת הציונות הדתית בהשתתפות השרים סמוטריץ' וסטרוק וחברי הכנסת של המפלגה, בפני קהל של כ-100 משתתפים. בכנס, שהקלטה ממנו הגיעה לידי שלום עכשיו, דיווח השר סמוטריץ' איך בשורה של מהלכים מינהליים הביאה הממשלה לסיפוח למעשה של הגדה המערבית ולהעברת ניהול כל ענייני ההתנחלויות והמקרקעין מידי הצבא לידי גורמים ממשלתיים אזרחיים בניגוד לדין הבינלאומי.

סמוטריץ': "[כדי] שזה יהיה יותר קל לבליעה בהקשר המדיני משפטי, שלא יגידו שעושים פה עכשיו סיפוח, ריבונות וכו', לא שינינו את המעמד המשפטי של הקרקע, עדיין המפקד הצבאי הוא הריבון".

על התמיכה של ראש הממשלה בחוות החקלאיות והמאבק נגד נוכחות פלסטינית בשטחי סי:
"הוא איתנו על מלא".

עיקרי מהלכי הסיפוח של הממשלה:

1. הסיפוח המשפטי

השלמת המהלך של נטילת הסמכויות מהצבא והעברתם לידי מינהלת תחת השר מינוי "סגן אזרחי" שקיבל את הסמכויות של ראש המינהל האזרחי העברת הייעוץ המשפטי מהצבא ללשכת היועץ המשפטי של משרד הביטחון

2. מאחזים לא חוקיים

יצירת מסלול עוקף הכשרה למימון והענקת שירותים ל-70 מאחזים הקצאת 85 מיליון ₪ לבניית מרכיבי ביטחון במאחזים באופן כללי

3. מהלכים צפויים של הממשלה

הכשרת החוות החקלאיות
רפורמה במערכת האכיפה נגד בנייה פלסטינית
הכרזה על כ-15,000 דונם אדמות מדינה
קידום תכניות בהתנחלויות באופן שוטף

4. תקציבים:

תוספת של מיליארד ₪ לצרכי ביטחון בהתנחלויות בשנים 2024 – 2025
7 מיליארד ₪ לכבישים להתנחלויות

1. השלמת מהלכי הסיפוח

סמוטריץ פתח בהצגת מטרת העל: "באנו ליישב את הארץ לבנות אותה, ולמנוע חס וחלילה את חלוקתה והקמת מדינה פלסטינית. והדרך למנוע את זה היא לפתח את ההתיישבות". לדברי סמוטריץ, המאמץ העיקרי עכשיו הוא "בשינוי רוחב מבניים שישינו את ה-DNA של המערכת להרבה מאוד שנים".

"איזרוח" המינהל האזרחי – השר סמוטריץ דיווח כי למעשה הושלם המהלך של פירוק המינהל האזרחי מסמכויותיו והקמת מעין משרד ממשלתי חדש במשרד הביטחון, שנקרא "מינהל ההתיישבות", שבראשו עומד ראש מינהלת, שתפקידו מקביל לתפקיד של מנכ"ל משרד ממשלתי יהודה אליהו – שותף ותיק של סמוטריץ עוד מימי הקמת רגבים, ש.ע).

מינוי סגן אזרחי לראש המינהל האזרחי – ב-29/5/24 מונה הלל רוט, מי שהיה גזבר המועצה אזורית שומרון וסמנכ"ל בני עקיבא, לסגן אזרחי לראש המינהל האזרחי. מדובר בתפקיד חדש שלמעשה מפקיע מידי ראש המינהל האזרחי את כל הסמכויות שקשורות בהתנחלויות ובקרקעות, ומשאיר בידי צה"ל רק ניהול עניינים מסויימים הקשורים לחיי הפלסטינים. יש לציין כי השם "סגן" הוא מטעה, כי הסגן האזרחי לא כפוף בכלל לראש המינהל האזרחי אלא רק למינהלת ההתיישבות שהוקמה במשרד הביטחון. נראה שהשם המתאים יותר לתפקיד הוא "מושל ההתנחלויות".

העברת הייעוץ המשפטי מיועמ"ש איו"ש למשרד הביטחון – לפי השר סמוטריץ העברת כל נושאי ההתנחלויות והקרקעות מידי יועמ"ש איו"ש (שכפוף לפרקליטות הצבאית) לידי הייעוץ המשפטי של משרד הביטחון, תחת השר סמוטריץ, תושלם סופית עד 1 ביולי 2024. לצורך כך הוקצו 26 תקנים בייעוץ המשפטי של משרד הביטחון, 23 מהם כבר אוישו. סגן יועמ"ש משרד הביטחון אחראי על יו"ש, תחתיו יש שש מחלקות בכל אחת 4 עורכי דין (בתחומים כמו: מקרקעין, אכיפה, תכנון ובניה וכו'). כדברי

סמוטריץ "ליועמ"ש איו"ש יש DNA צבאי, ללשכה המשפטית של משרד הביטחון יש DNA אחר לחלוטין".

סמוטריץ: "האמת היא שחשבנו בהתחלה להוציא את זה בכלל ממשרד הביטחון. בסוף, [...] כדי שזה יהיה יותר קל לבליעה בהקשר המדיני משפטי, שלא יגידו שעושים פה עכשיו סיפוח, ריבונות וכו', לא שינינו את המעמד המשפטי של הקרקע, עדיין המפקד הצבאי הוא הריבון [...]

יצרנו מערכת אזרחית נפרדת, יש משרד בתוך משרד הביטחון. יש שם שר. יש שם מינהלת, זה כמו משרד. יש מנכ"ל למינהלת הוא מוקבל למנכ"ל של משרד ממשלתי, יש מערכת שלמה בתוך המינהלת. **יש סגן ראש מינהל אזרחי** שהוא אזרח, עובד משרד הביטחון, **כפוף לא לראש המינהל האזרחי, לא לאלוף הפיקוד, כפוף למינהלת האזרחית** קיבל ישירות מראש המינהל אצילה של כל הסמכויות, כל החקיקה והפרטים המשפטיים גם על זה היו הרבה מאבקים, אבל יש צו אלוף שנחתם **הסמכה של סגן ראש המינהל האזרחי על כל הסמכויות האזרחיות** [...]

הסמכויות בידיים של הלל רוט, כל הסמכויות: הוא חותם על הצוים, הוא מכנס את מת"ע, הוא מכריז על אדמות מדינה, הוא חותם על קוים כחולים, הוא מנהל את הקמ"טים, הוא מוציא מכרזים לכוח אדם, הוא חותם על הפקעות של כבישים, הכל הכל אצלו. כל הסמכויות האזרחיות.

2. מאחזים לא חוקיים

יצירת מסלול "עוקף הכשרה" למאחזים שהוכרזו כ"אתרים בהסדרה" - בכנס הוצגה החלטת הקבינט מפברואר 2023 שקבעה כי יוגדרו מאחזים מסויימים כ"אתרים בהסדרה". במאחזים האלה הממשלה תשקיע תקציבים, תבנה מבני ציבור, תחבר תשתיות ותימנע מביצוע הריסות של הבניה הלא חוקית. כל זאת למרות שאף אחד מהמאחזים הללו לא השלים הליך של הכשרה.

לאחרונה גיבשה מינהלת ההתיישבות רשימה של 63 "אתרים בהסדרה" [שכוללת 70 מאחזים](#). השר סמוטריץ עדכן כי לצורך מימוש ההחלטה, יחתמו בקרוב צוים צבאיים חדשים שיאפשרו לממשלה לבנות ולתקצב את אותם "אתרים בהסדרה".

הוא הוסיף כי התקציב לביצוע העבודות ב-70 המאחזים הללו כבר הוקצה ע"י משרד האוצר: **"הנקודות האלה מתוקצבות כבר. שר האוצר והשר במשרד הביטחון הם מאותה מפלגה אז הם יודעים לדבר אחד עם השני, אז איכשהו יש תקציבים"**.

85 מיליון ש"ח למרכיבי ביטחון במאחזים - בכנס הציגה השרה סטרוק את התקציב שאושר תחת הכותרת: "מרכיבי ביטחון בהתיישבות הצעירה" על סך 75 מיליון ₪ משנת 2023 (שיבוצעו במהלך שנת 2024) ו-10 מיליון ₪ נוספים לשנת 2024. מדובר בתקציב שמיועד לכל המאחזים הלא חוקיים ולא רק למאחזים שנחשבים "אתרים בהסדרה", והוא ניתן למאחזים דרך המועצות האזוריות באמצעות החטיבה להתיישבות. מרכיבי הביטחון כוללים בתוכם תשתיות כמו פריצת דרכים, בנייה של מבני ציבור ממוגנים וכן ציוד כמו פאנלים סולאריים, כלי רכב, מצלמות, רחפנים ועוד.

3. מהלכים מתוכננים של הממשלה בהתנחלויות

שינויים מרחיקי לכת בכל הקשור בגירוש השיטתי של פלסטינים מאזור C ובתחומים נוספים:

הפיכת החוות החקלאיות לחוקיות – השר סמוטריץ תיאר את החשיבות הרבה של החוות החקלאיות בהשתלטות על הקרקעות ובמניעת פיתוח פלסטיני. סמוטריץ עדכן כי נעשית עבודת מטה שתאפשר הכשרה של החוות והפיכתן לחוקיות כך שניתן יהיה לתקצב אותן ולתמוך בהן באופן חוקי. לדבריו, "אנחנו קרובים מאוד למודל של הסדרת החוות".

בהקשר של החוות ושל השינויים באכיפה כלפי פלסטינים (ראו להלן), סמוטריץ עדכן כי רה"מ נתניהו תומך במהלכים: "הוא איתנו על מלא", וסיפר בגאווה כיצד הוא שכנע אותו בחשיבות העניין.

סמוטריץ: **החוות הן כלי מגה-אסטרטגי לשמירת קרקע**. לא המצאנו את הגלגל. מאז ומעולם במדינת ישראל מרעה היה הכלי האפקטיבי ביותר לשמירה על קרקע. **אתה לוקח חקלאי, אלף ראש פרות, גרוש וחצי השקעה שומר לך על 40,000 דונם**. כלי שהתחיל כמו כל דבר בהתיישבות מלמטה. **אנחנו קרובים מאוד למודל הסדרה של החוות האלה**. אני חושב שזה צריך להיות בסמכות וברשות. יש עוד טיפה דיונים, ויכוחים משפטיים, אבל אני מעריך שתוך כמה חודשים יהיה לנו מודל שיאפשר לנו להכשיר את הרוב הגדול של החוות, הסדרה שתפתח את הדרך כמובן להשקיע בהם בתשתיות, כמו בכל מקום אחר, להביא להם תשתיות של מים, של חשמל, פריצות דרכים, השתתפות במענקי מרעה. זה שוב ארוע שהוא מגה-אסטרטגי.

רפורמה במערך האכיפה נגד בניה פלסטינית – סמוטריץ הציג תכנית לשינויים מרחיקי לכת שיגדילו באופן משמעותי את פעולות האכיפה נגד בניה פלסטינית. לדבריו התכנית תובא לאישור הקבינט (יתכן שהנושא היה אחד הנושאים בישיבת הקבינט ב-16/6/24, שהמשך הדיון בה נדחה בשבוע). סמוטריץ ציין במפורש שמטרת האכיפה בשטחים היא לא עניין של שלטון חוק אלא למטרה "גיאוגרפית, אסטרטגית ובטחונית".

עיקר השינויים במערך האכיפה הם הגדלה משמעותית של יחידת הפיקוח, והקמה של יחידה ייעודית לאכיפה בשטח בנוי, ויחידה נפרדת לאכיפה בשטחים פתוחים. בנוסף יוקם כוח שיטור מיוחד שיעסוק בביצוע הריסות בלבד, בדומה ליחידות משטרתיות שפועלות בצפון ובדרום בישראל.

סמוטריץ': אנחנו בעבודה עכשיו לתקף **מערכת אכיפה חדשה לחלוטין** במינהל האזרחי. סוכם בין שר הביטחון וביני שהולכת להיות תפיסת הפעלה אחרת לחלוטין: תהיה יחידה שתאכוף בשטח בנוי, תהיה יחידה שתאכוף בשטח פתוח, יהיו עזרים טכנולוגיים, תהיה תוספת תקינה דרמטית, תהיה כמו שיש מתפ"א [מנהלת תיאום פעולות אכיפה] אם אתם מכירים, שיש בצפון ובדרום יחידה משטרתית שכל התפקיד שלה זה לסייע לאכיפת בניה לא חוקית.

אנחנו הולכים לדבר הזה מתוך הבנה שאם בכל מקום אחר במדינת ישראל יש תכליות מסוימות לאכיפה: שלטון חוק, שיויון, שמירת משאב בחסר, שיקולי סביבה; **ביהודה ושומרון יש שיקול ותכלית אחת גדולה, והיא בסוף, מה לעשות, גיא-פוליטית, אסטרטגית ובטחונית. ...**

אני באמת מקווה שאנחנו קרובים מאוד לסיכום של הדבר הזה, לבוא לקבינט להחלטה מסודרת שתתקף את התפיסה, את השיטה, את התכליות. אנחנו מתקצבים את מה שצריך במקביל.

הכרזות על אדמות מדינה – לדברי סמוטריץ', השנה צפויים להכריז על כ-15,000 דונם נוספים כאדמות מדינה (בנוסף על [כ-10,000 דונם שכבר הוכרזו](#) השנה).

קידום של יחידות דיור בהתנחלויות באופן שוטף וקבוע – סמוטריץ' עדכן כי בקרוב יתחילו לקדם תכניות בהתנחלויות באופן שוטף. מועצת התכנון העליונה (מת"ע) תתכנס לאישור תכניות באופן קבוע ותדון בתכניות שהגיעו לשלב המתאים לדיון בלי לחכות לאישור מראש מהדרג המדיני. לפי סמוטריץ' [החלטת הממשלה מיוני 2023](#) שביטלה את הצורך באישור שר הביטחון לכל שלב משלבי התכנית תיושם בקרוב: "השאיפה שלנו להביא עכשיו איזה מת"ע [מועצת תכנון עליונה] גדולה כדי לנקות שולחן ואז להתחיל לעבוד ככה. פשוט לכנס את המת"ע לאט לאט בקבוצות קטנות, בלי תרועות של חוצצרה. אנחנו מעריכים שבהתחלה יהיו קצת צעקות מהר מאוד הסיפור הזה יירגע. המספרים מדברים בעד עצמם".

4. תקצוב נוסף להתנחלויות

מיליארד ש"ח לצרכי בהתנחלויות בהתנחלויות לשנים 2024 – 2025 - השר סמוטריץ' עדכן כי בנוסף לתקצוב של מרכיבי הביטחון למאחזים (85 מיליון שהוזכרו לעיל) ובנוסף למענקי הביטחון שמוענקים באופן שוטף לרשויות המקומיות בשטחים, **תוקצבו מיליארד ₪ במזומן לשנים 2024 ו-2025** דרך משרד הביטחון "למרכיבי ביטחון להתיישבות כולה". סמוטריץ' הדגיש כי מדובר בהישג גדול, **שהוכנס לבסיס התקציב**, אחרי שבמשך שנים ניסו להשיג 400 מיליון ₪ למטרה זו ולא הצליחו.

תקצוב של 7 מיליארד לכבישים – השר סמוטריץ' עדכן כי הוא סיכם עם שרת התחבורה על הקצאת 7 מיליארד ₪ בחמש השנים הקרובות לצורך פיתוח כבישים להתנחלויות.

אני אומר לכם שבאמת, זאת המהפכה המשמעותית: אם בעוד חמש, שש, שבע שנים אפשר להגיע מכל מקום בבנימין, שומרון, בקעת הירדן, תוך רבע שעה בכביש דו נתיבי-דו מסלולי, כשכביש 60 לכל אורכו הוא כזה וכביש 5 עד הבקעה, אתה מגיע ברכב לאיזושהו מרכז תחבורתי, האב תחבורתי באזור רחלים-תפוח, ומשם לתשתית הסעת המונים ב-VRT, עוד רבע שעה ואתה מתחבר למטרופולין גוש דן לכל הרק"לים ולמטרו והכל, זאת מהפכה: ככה מביאים מיליון איש ליהודה ושומרון.

בהתאם לחובה שנקבעה בחקיקה שיזמה ממשלת ישראל במסגרת מאבקה נגד ארגונים המבקרים את מדיניותה בשטחים הכבושים, ארגון שלום עכשיו מציין שבשנה זו הגיע עיקר מימונו ממדינות ידידות של ישראל בעולם. פרטית מופיעים באתר האינטרנט של רשם העמותות